

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

**на тему: «Трансформація платіжних балансів Італії та Іспанії в умовах
євроінтеграції»**

«Transformation of Balances of Payments of Italy and Spain in the Conditions of European
Integration»

Виконав: студент денної форми навчання
Спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
Косой Ернест Павлович

Керівник – к.е.н., доц. Кифак А. О. _____

Рецензент – д.е.н., проф. Садченко О. В.

Рекомендовано до захисту:

Захищено на засіданні ЕК № __

Протокол засідання кафедри

протокол №__ від «__»____ 2021 р.

№ 10 від «2» червня 2021 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

Завідувач кафедри _____ С.О. Якубовський

Голова ЕК _____ С.О. Якубовський

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ КРАЇН.....	5
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ПЛАТІЖНИХ БАЛАНСІВ ІСПАНІЇ ТА ІТАЛІЇ.....	10
2.1. Стан рахунку поточних операцій країн.....	10
2.2. Особливості формування фінансових рахунків Італії та Іспанії.....	19
2.3. Моделювання та результат операцій «Carry Trade» з державними облігаціями Італії та Іспанії.....	24
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ З УКРАЇНОЮ.....	28
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи полягає в тому що, дослідження платіжного балансу займає одне з найважливіших місць в системі соціально-економічного аналізу як в Італії, так і в Іспанії. Це обумовлюється високою відкритістю економіки цих країн, що визначає тісний зв'язок внутрішнього ринку країн з процесами, що відбуваються у світовій економіці, перш за все, за допомогою каналу зовнішньої торгівлі та участі в міжнародних потоках капіталу.

Італія є країною з високим рівнем міжнародної конкурентоспроможності національного господарства. Італія була одним з засновником Європейського Союзу та зони євро. Після закінчення другої світової війни населення та уряд Італії постійно підтримували усі інтеграційні дії в середині ЄС, і зараз країни в умовах світової пандемії COVID-19 є найбільшим в ЄС отримувачем фінансової допомоги.

В Італії традиційно держава відіграє суттєву роль в економіці. При цьому бюджетна політика країни була майже завжди експансійною, що призводило до бюджетних дефіцитів та постійного зростання державного боргу. Разом з тим у країні дуже високими темпами розвивається малий та середній бізнес.

Іспанія також грає важливу роль в міжнародних економічних відносинах. До того ж, країна займає привілейоване геостратегічне положення, що відкриває доступ до більш ніж 1200 мільйонам потенційних клієнтів. Країна входить в Європейський союз і є воротами до Північної Африки і Латинської Америки, завдяки міцним економічним, історичним і культурним зв'язкам.

Таким чином, тема дипломної роботи є актуальною для сучасних міжнародних економічних відносин.

Метою дипломної роботи є дослідження особливостей формування платіжних балансів Італії та Іспанії.

Відповідно до мети дипломної роботи у неї були визначені наступні **завдання:**

- вивчити теоретичні основи аналізу платіжного балансу країн;
- дослідити стан рахунку поточних операцій країн;
- охарактеризувати особливості формування фінансових рахунків Італії та Іспанії;
- здійснити моделювання та підрахувати результат операцій «Carry Trade» з державними облігаціями Італії та Іспанії;
- виявити особливості зовнішньоекономічних операцій Італії та Іспанії з Україною.

Об'єктом дослідження – є економіки Італії та Іспанії.

Предметом дослідження – є теоретичні основи та прикладні аспекти трансформації платіжних балансів Італії та Іспанії в сучасних умовах європейської інтеграції.

При виконанні поставлених завдань були використані дані та матеріали з таких джерел: сайти Центральних банків країн, сайт Міжнародного валютного фонду (МВФ), наукова література.

Дана робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку із використаних джерел. У першому розділі розглянуті теоретичні основи аналізу платіжного балансу країни. У другому розділі проводиться порівняльний аналіз провідних складових платіжного балансу Іспанії та Італії. Третій розділ містить інформацію щодо особливостей зовнішньоекономічних операцій цих країн з Україною.

Для вирішення цих завдань були використані наступні методи дослідження: теоретико-критичний аналіз джерел за темою дослідження, зіставлення, узагальнення і синтезування отриманої інформації, графічний метод та метод регресійного аналізу.

Дипломна робота є самостійно виконаним дослідженням, усі результати, що викладені у роботі та виносяться на захист, отримані автором особисто.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ КРАЇН

Економіка кожної країни залежить від впливів інших країн, зовнішнього світу. Платіжний баланс визначає частку національної економіки (частку експорту та імпорту, умови торгівлі, співвідношення експортних та імпортних цін, місце в русі капіталу і інших), ступінь участі країни в міжнародній економіці та національну платоспроможність, що позначається на внутрішньому економічному становищі, обмінному курсі національної валюти і відсоткових ставках в країні.

Найважливішою економічною метою країн є забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Платіжний баланс — це підсумковий документ, який містить всі операції резидентів країни з резидентами інших країн протягом визначеного часу, звичайно календарного року, у формі співвідношення надходжень та платежів [1].

Інформаційна база платіжного балансу ґрунтується на таких основних джерелах: даних банківської системи про надходження коштів з інших країн і здійснення платежів в інші країни (фінансові операції з іноземними компаніями); дані про рух товарних потоків через кордон (міжнародна торгівля); статистичний аналіз результатів діяльності підприємств та організацій для отримання повної інформації (статистична звітність експортерів й імпортерів продукції, інвесторів та одержувачів закордонних капіталовкладень) [2].

Далі у дипломній роботі проаналізуємо результати сучасних досліджень вчених щодо розвитку платіжних балансів країн.

Метою роботи Пабло Дж Борца та Фернандо Толено “A Gathering of Storms: The Impact of COVID-19 Pandemic on the Balance of Payments of Emerging Markets and Developing Economics (EMDEs)” є відстеження

впливу кризи пандемії COVID-19 на розвиваючі країни, зосереджуючи увагу на результатах їх платіжного балансу. Ці наслідки вимагають переосмислення деяких аспектів кейнсіанського підходу до платіжних балансів, одночасно посилюючи погляд на міжнародні фінансові ринки як ієрархічні та нестабільні інститути.

Зовнішні наслідки можна узагальнити за чотирма каналами: 1) безпрецедентний втечу капіталу, який призвів до знецінення, дефіциту твердої валюти, проблем з боргом та зростання спредів у національній валюті; 2) падіння цін на сировину, що є основною складовою експортного кошика в більшості країн з економікою, що розвивається; 3) скорочення загального сукупного попиту та пропозиції, що разом із нижчими цінами на сировину призводить до зменшення прибутку від експорту; та зменшення грошових переказів, що є основною пропозицією твердої валюти в декількох країнах з економікою, що розвивається, та країнах з низьким рівнем доходу [3].

У статті Роберта Флуда та Джагдіпа Бхандарі "Speculative attacks and models of balance of payments crises" автори надали теоретичні та емпіричні розробки в літературі щодо останніх та спекулятивних атак на платіжних кризах на валютних ринках.

У першій частині статті розглядається досвід деяких розвинених країн та країн, що розвиваються, із труднощами з платіжним балансом та кризовими курсами. У другій частині статті була розроблена проста аналітична модель, яка описує процес, що призводить до таких криз. Основні наслідки аналізу для макроекономічної політики в режимі фіксованого обмінного курсу полягають у наступному: кризи платіжного балансу можуть бути результатом рівноваги максимального поведінки раціональних агентів, що стикаються з непослідовною монетарною та валютною політикою, а не результатом екзогенних "потрясінь".

Такі заходи, як іноземні запозичення та контроль капіталу, можуть тимчасово підвищити життєздатність фіксованого обмінного курсу, але не перешкоджатимуть остаточному краху системи, якщо фундаментальні зміни

політики не будуть впроваджені.

Більше того, життєздатність режиму фіксованого обмінного курсу залежить не тільки від зростання кредитів, але в цілому буде залежати від загальної послідовності та стійкості поєднання макроекономічних політик, що, в свою чергу, буде залежати від характеру міжчасових обмежень з якими стикаються уряд та приватні агенти.

Такі ефекти можуть бути досить вираженими, і це може означати різкі коливання реальних процентних ставок та реального обміну в країнах з високою інфляцією, що реалізують програми стабілізації на основі обмінного курсу. Такі особливості часто спостерігали заморожування - такий План Крузадо, реалізований у Бразилії в 1986-87 рр. Тому моделі згортання можуть дати важливе уявлення про розуміння того, чому деякі програми стабілізації, що базуються на обмінному курсі, не справлялися зі своїми цілями [4].

У статті Пана Алвес та Естер Лопес Еспиноса « The Balance of Payments and International Investment Position of Spain in 2019 », був проаналізований платіжний баланс Іспанії за 2019 рік, автори визначили, що чистий обсяг кредитування Іспанії склав 2,3% від ВВП в 2019 році, трохи знизивши у порівнянні з попереднім роком, на тлі продовжується, хоч і сповільнення економічного зростання.

Також те що, зміни в чистому кредитуванні пояснюються скороченням профіцит рахунку операцій з капіталом в результаті скорочення коштів з ЄС, стагнацією надходжень від туризму у відсотках від ВВП і розширення дефіциту на не енергетичні товари. У 2019 році негативна чиста міжнародна інвестиційна позиція іспанської економіки скоротилась п'ятий рік поспіль і становить 74%.% ВВП - найнижчий рівень з 2006 року. Ці події, які представляли собою найбільше падіння за останні сім років, були підкріплені чистою кредитною позицією країни, позитивною сумою ефектів і зростання ВВП [5].

У статті Паула Гутьєррес-Портілья, Адольфо Маза та Марії Єрро "Foreign direct investment in the Spanish regions: What are the influencing

factors?” автори проаналізували потоки прямих іноземних інвестицій в Іспанію на регіональному та галузевому рівнях за період 1997-2013 роках. Після демонстрації їх високої волатильності і географічної концентрації, в роботі досліджуються їх детермінанти шляхом оцінки рівняння ПІІ по УММ (Узагальненого методу моментів).

Це робиться не тільки для всього періоду ізагального обсягу ПІІ, а й для двох подперіодів (докризвий і кризовий) та основних місць походження (Європа і Америка). Результати показали, що приплив ПІІ в Іспанію в основному визначається розміром ринку, рівнем людського капіталу у взаємодії із заробітною платою, а також власними характеристиками Мадрида [6].

У статті Джакомо Оддо та Мауріціо Маньяні “ Remittances of Foreign Workers in Italy: An Estimation of Invisible Flows of the ‘Informal Channel ” за 2016 рік , були проаналізовані детермінанти вихідних грошових переказів з Італії та представлена методологія кількісного визначення частки грошових переказів, що не надсилаються офіційними посередниками (оператори грошових переказів, банки, поштові відділення), а перераховуються неформальними каналами, а отже, не вимірюються та не включаються в офіційні дані. Автори прийшли до висновку, що грошові перекази емігрантів є важливим джерелом фінансування великої кількості країн, що розвиваються. Також правильний облік вихідних потоків грошових переказів є пріоритетом для передових країн як для неспотвореної оцінки втручань політики, так і для правильного складання національного платіжного балансу[7].

Аналізуючи статтю Еліаса Сукіязіс, Педро Андре Черкейра, Мікаела Антунеса “Explaining Italy's economic growth: A balance-of-payments approach with internal and external imbalances and non-neutral relative prices” (2014 p.) можемо прийти до висновку, що автори застосували модель SCA до Італії та перевірили її точності для пояснення шляху зростання в цій країні.

Ця модель враховує як внутрішній, так і зовнішній дисбаланс і де відносні ціни не є нейтральними за темпами економічного зростання. Італія є

цікавим прикладом великої економіки з відсутністю зростання протягом останнього десятиліття, що стикається із серйозними внутрішніми дисбалансами, спричиненими високим дефіцитом та державним боргом. Цей аналіз показав, що Італія зростала повільніше, ніж її потенціал через обмеження пропозиції [8].

Результати проведеного у статті дослідження свідчать про те, що політика, спрямована на підвищення зовнішньої конкурентоспроможності та зниження витрат на фінансування економіки, є ефективною стратегією досягнення більш високого та стабільного зростання і збільшення рівня добробуту населення.

РОЗДІЛ 2

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ПЛАТІЖНИХ БАЛАНСІВ ІСПАНІЇ ТА ІТАЛІЇ

2.1 Стан рахунку поточних операцій країн

Розглянемо основні статі платіжного балансу Італії та Іспанії, а саме рахунок поточних операцій, до складу якого входить: торговий баланс та баланс послуг, також сальдо первинних та вторинних доходів за період 2016 – 2020 роках (див. рис. 2.1)

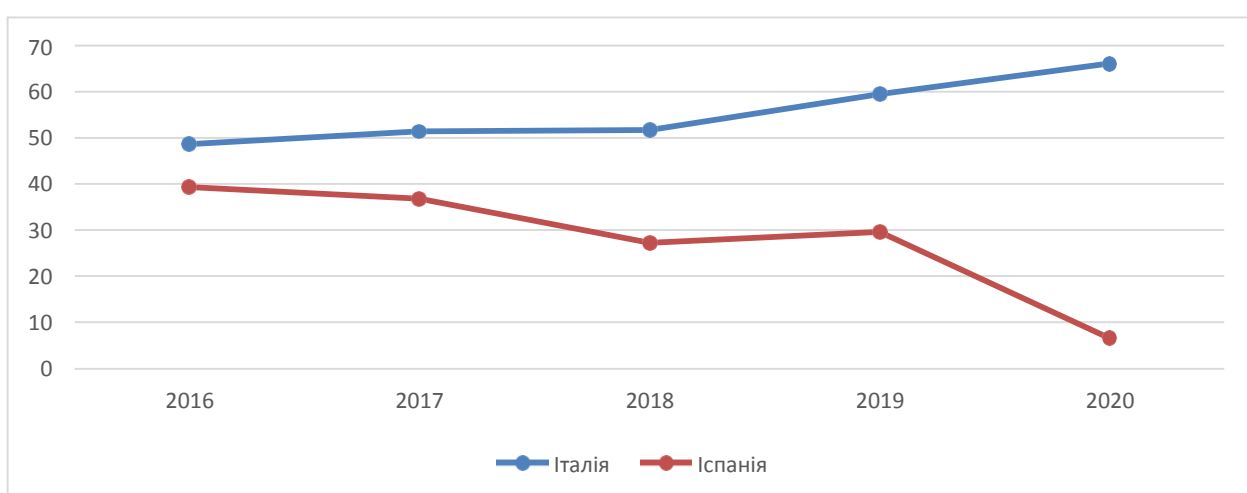

Рис. 2.1 Динаміка рахунку поточних операцій Італії та Іспанії (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [9-13].

Розглядаючи графік 2.1 можемо прийти до висновку, що обидві країни мають позитивне сальдо рахунку поточних операцій. В Італії динаміка рахунку поточних операцій мала тенденцію до росту, тобто починаючи з 2016-2020 роках, зросла з 48,64 млрд. дол. США до 66,1 млрд. дол. США.

В Іспанії ситуація інша, динаміка рахунку поточних операцій мала тенденцію до зниження, починаючи з 2016-2018 роках, знизилась з 39,29 млрд. дол. США до 27,21 млрд. дол. США. Далі ми помічаємо тенденцію до росту у 2019 році. Починаючи з 2019-2020 роках, цей показник різко скоротився та склав 6,63 млрд. дол. США, на це вплинуло від'ємне сальдо

торгового балансу.

Розглянемо докладно динаміку торгового балансу цих країн (див. табл. 2.1 та рис. 2.2)

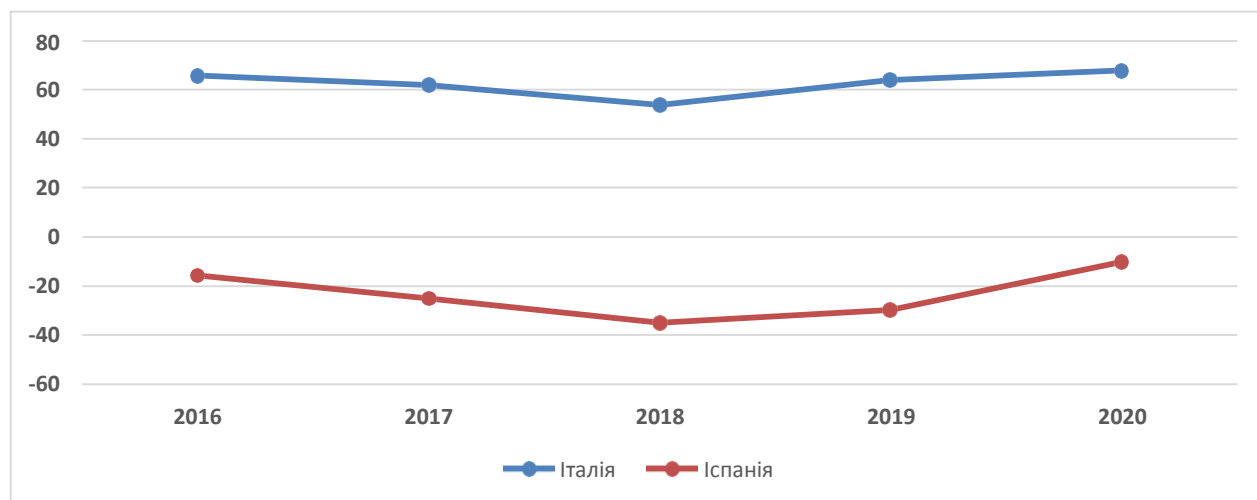

Рис. 2.2 Динаміка торгового балансу Італії та Іспанії (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [14, 15].

Аналізуючи торговий баланс, можна зробити висновок, що в Італії за 2016-2019 роки, цей показник зростає. На 2019 рік, показник склав 63,87 млрд. дол. США. Торговий баланс за весь період залишається позитивним, що свідчить про те, що в грошовому еквіваленті товарів за кордон було відправлено більше, ніж отримано з інших країн.

В Іспанії торговий баланс за весь проміжок часу має від'ємний знак, тобто імпорт товарів перевищує експорт. Негативне сальдо торгового балансу частково компенсується доходами від туризму. Дефіцит торгового балансу пояснюється в першу чергу до несприятливих факторів на зовнішніх ринках, подальше ослаблення динаміки іспанського експорту, що пов'язано з ослабленням конкурентоспроможності продукції іспанського на світових ринках, в значній мірі викликано промисловим розвитком .

Аналізуючи табл. 2.1, можемо прийти до висновку, що експорт в Італії в період з 2016-2018 рр. мав тенденцію до росту.

Таблиця 2.1

Торговий баланс Італії та Іспанії за 2016-2020 рр. (млрд. дол. США)

	Італія		Іспанія	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
2016	450,76	384,99	287,12	302,85
2017	491,18	429,38	317,49	342,52
2018	533,15	479,44	344,01	378,97
2019	511,02	447,14	329,05	358,69
2020	439,77	371,82	275,31	285,54

Джерело: складено автором на основі [14, 15].

Але з 2019-2020 рр. об'єм експорту скоротився, причиною чого стало поширення Covid-19. Імпорт в Італії з 2016-2018 також мав тенденцію до росту, а починаючи з 2019-2020 рр. скоротився.

В Іспанії схожа ситуація, тобто експорт з 2016-2018 рр. збільшився, а з 2019-2020 рр. мав тенденцію до скорочення. Імпорт в країні з 2016-2018 рр., збільшився, але з 2019-2020 цей показник скоротився.

Далі розглянемо динаміку балансу послуг в Італії та Іспанії (див. рис. 2.3 та табл. 2.2)

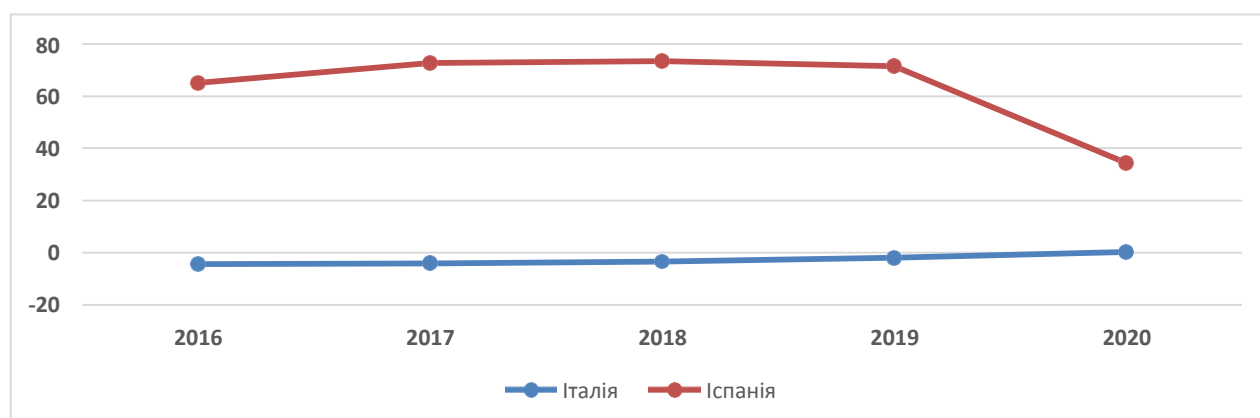

Рис. 2.3 Динаміка балансу послуг Італії та Іспанії (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [16, 17].

Аналізуючи баланс послуг Італії та Іспанії, можемо прийти до висновку, що в Італії динаміка балансу послуг за період 2016-2019 рр. була стабільно від'ємною, що свідчить про те, більшість людей користувалися імпортними

послугами, аніж послугами в Італії. В 2019 році склав -1,97 млрд. дол. США, а в 2020 році цей показник зріс та склав 0,22 млрд. дол. США.

В Іспанії динаміка послуг має тенденцію до стабільного росту починаючи з 2016-2018 рр., але з 2019 - 2020 рр. цей показник знизився, що не є дивним, оскільки саме в цей період в Іспанії зростає кількість хворих на COVID-19.

Таблиця 2.2

Баланс послуг Італії та Іспанії за 2016-2020 рр. (млрд. дол. США)

	Італія		Іспанія	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
2016	100,84	105,17	130,64	65,52
2017	112,71	116,8	144,4	71,69
2018	123,11	126,4	155,55	82,01
2019	121,09	123,07	157,102	85,61
2020	79,56	79,34	83,69	49,32

Джерело: складено автором на основі [16, 17].

Аналізуючи табл. 2.2. можемо прийти до висновку, що в Італії експорт послуг з 2016-2018 рр. збільшився, та з 2019-2020 рр. мав тенденцію до скорочення. Імпорт послуг з 2016-2018 рр. збільшився, але з 2019-2020 рр. скоротився.

В Іспанії експорт послуг починаючи з 2016-2019 рр. мав тенденцію до збільшення, але у 2020 році, цей показник різко скоротився.

Далі розглянемо динаміку первинних доходів Італії та Іспанії за період 2016-2020 рр. (див. рис. 2.4 та табл. 2.3).

Аналізуючи первинні доходи цих країн, можемо прийти до висновку, що баланс первинних доходів в Італії за період 2016-2018 рр. стабільно збільшувався та склав 22,01 млрд. дол. США. Але починаючи з 2018 - 2019 рр. цей показник різко знизився і склав 16,63 млрд. дол. США. Як ми бачимо на графіку баланс первинних доходів в 2020 році зріс та склав 22,038 млрд. дол. США.

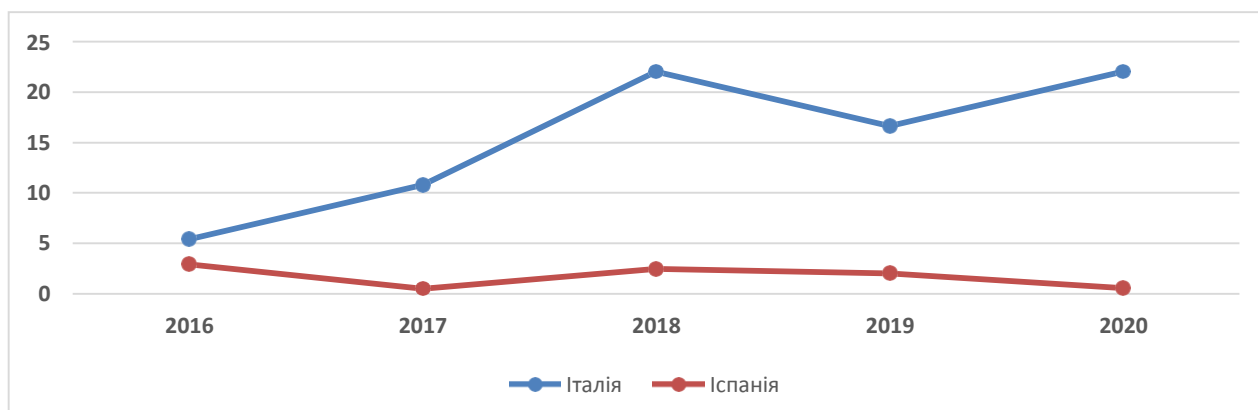

Рис. 2.4 Динаміка первинних доходів Італії та Іспанії (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [18, 19].

За весь досліджуваний період показник балансу первинних доходів залишається позитивним, що свідчить про те, що Італія отримує більше доходів від нерезидентів країни.

В Іспанії динаміка первинних доходів за весь проміжок часу має додатній знак, та в 2019 році цей показник склав 2,05 млрд. дол. США, це свідчить про те, що нерезиденти в країні отримують менший дохід, ніж резиденти за кордоном.

Таблиця 2.3

Надходження і виплати балансу первинних доходів Італії та Іспанії, млрд. дол. США

	Італія		Іспанія	
	Надходження	Виплати	Надходження	Виплати
2016	70,78	65,38	63,75	60,82
2017	82,03	71,21	67,92	67,38
2018	93,04	71,03	75,8	73,31
2019	85,83	69,2	68,99	66,93
2020	77,46	55,42	52,13	51,58

Джерело: складено автором на основі [18, 19].

Проаналізувавши таблицю 2.3 можемо прийти до висновку, що

надходження первинних доходів в Італії з 2016-2018 рр. зросли, але починаючи з 2019-2020 рр. знизились. Виплати в Італії в період з 2016-2017 рр. мали тенденцію до збільшення, та з 2017-2020 рр. цей показник знизився.

В Іспанії аналогічна ситуація, тобто надходження та виплати в період з 2016-2018 рр. збільшились, та з 2019-2020 рр. ці показники скоротились.

Також доходи у платіжному балансі поділяються на оплату праці та доходи від інвестицій. Розглянемо динаміку оплати праці Іспанії та Італії за період 2016-2020 рр. (див. рис. 2.5)

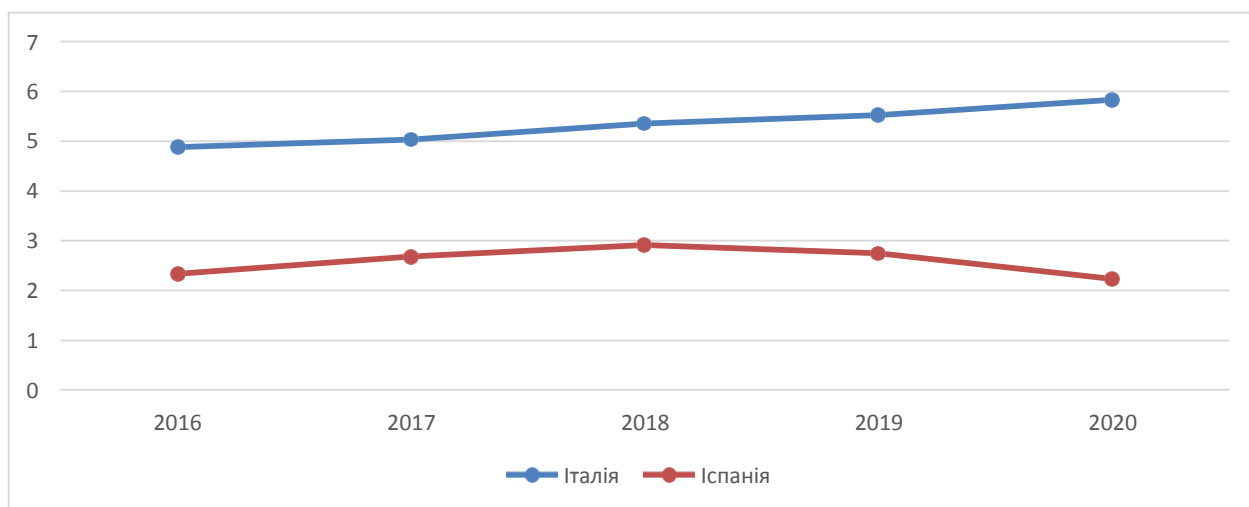

Рис. 2.5 Динаміка оплати праці Італії та Іспанії за 2016-2020 рр., млрд. дол. США.

Джерело: складено автором на основі даних [18, 19].

Показник балансу оплати праці Італії на протязі всього періоду, був додатним, тобто офіційна зарплата резидентів за кордоном була вищою за офіційну заробітну плату нерезидентів у країні.

Також можемо помітити, що динаміка балансу оплати праці в Італії з 2016-2020 рр. стабільно зростала.

В Іспанії так само за весь період часу, показник мав додатній знак. Динаміка балансу оплати труда починаючи з 2016-2018 рр. зростала, але з 2018-2020 рр. скоротилась та у 2020 році становила 2, 225 млрд. дол. США.

Розглянемо баланс доходів від інвестицій цих країн (див. рис. 2.6).

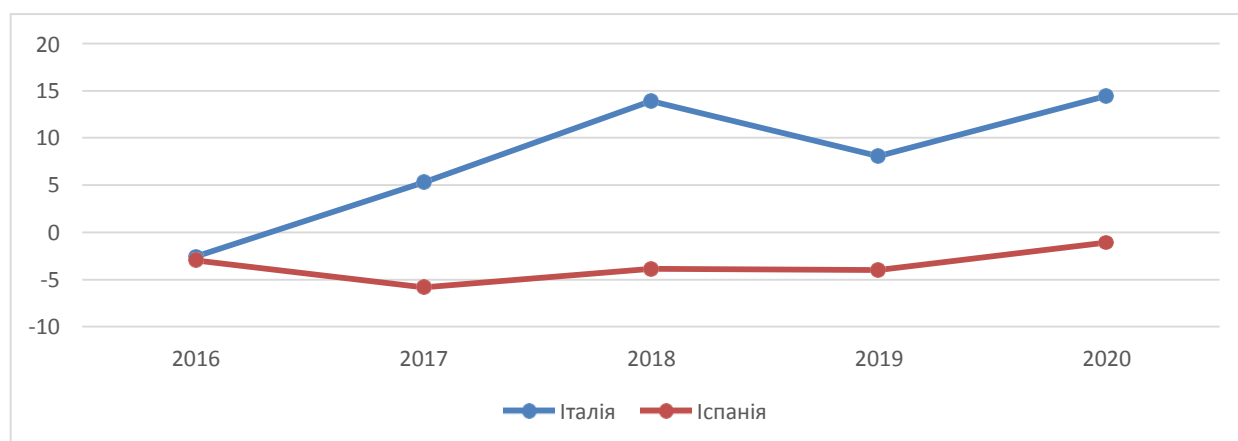

Рис. 2.6 Динаміка доходів від інвестицій Італії та Іспанії за 2016-2020 рр., млрд. дол. США.

Джерело: складено автором на основі даних [18, 19].

Розглядаючи показник «доходи від інвестицій» Італії, можемо прийти до висновку, що сальдо починаючи з 2017-2020 рр. має додатній знак, тобто доходи, від інвестицій італійських інвесторів за кордоном перевищили доходи, які отримали іноземні інвестори від інвестицій у країні. Також можемо помітити, що динаміка цього показника є хвилеподібною, з 2016-2018 рр. та з 2019-2020 рр. зростала, а з 2018-2019 рр. різко скоротилась.

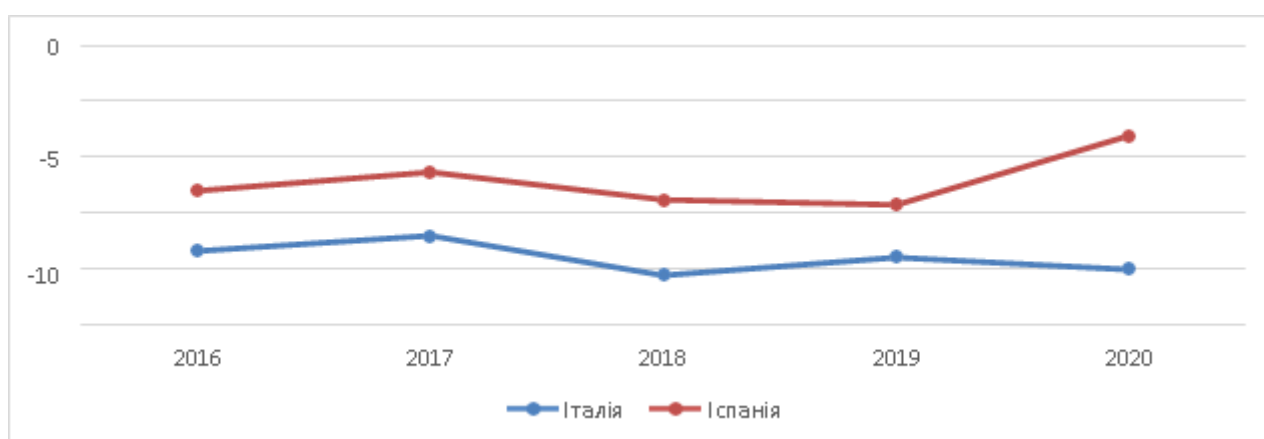

Рис. 2.7 Динаміка вторинних доходів Італії та Іспанії (млрд. дол. США)
Джерело: складено автором на основі [20, 21].

В Іспанії інша ситуація, сальдо доходів від інвестицій є від'ємне на всьому проміжку часу. Це означає те, що доходи, які отримали іноземні

інвестори від інвестицій у країні, перевищили доходи від інвестицій іспанських інвесторів за кордоном. Цей показник також має хвилеподібну динаміку.

Розглянемо динаміку вторинних доходів в Італії та Іспанії (див. рис. 2.7 та табл. 2.4)

Аналізуючи динаміку вторинних доходів, можемо прийти до висновку, що в Італії цей показник за весь період 2016-2020 рр. від'ємний. Тобто, це означає чисту виплату доходів і передачу поточних трансфертів нерезидентам Італії.

В Іспанії аналогічна ситуація, за весь проміжок часу показник має від'ємний знак. Також ми можемо помітити, що в Іспанії з 2019-2020 рр. показник покращується.

Таблиця 2.4

Надходження і виплати балансу вторинних доходів Італії та Іспанії, млрд. дол. США

	Італія		Іспанія	
	Надходження	Виплати	Надходження	Виплати
2016	17,54	35,95	15,54	28,57
2017	18,52	35,55	17,94	29,32
2018	20,04	40,68	20,89	34,75
2019	18,03	37,04	18,65	32,94
2020	16,15	36,26	17,56	25,67

Джерело: складено автором на основі [20, 21].

Аналізуючи таблицю 2.4 можемо прийти до висновку, що надходження вторинних доходів в період з 2016-2018 рр. збільшились та з 2019-2020 рр. цей показник зменшився. Виплати з 2017-2018 рр. мали тенденцію до збільшення, але з 2019-2020 рр. зменшились.

В Іспанії схожа ситуація, надходження та виплати з 2016-2018 рр.

збільшились, а з 2019-2020 рр. ці показники зменшилися.

Рахунок операцій з капіталом охоплює всі операції, які включають одержання або оплату капітальних трансфертів (трансферти на інвестиційні цілі, прощення боргу, перекази мігрантів), а також придбання або реалізацію нефінансових активів та прав власності, таких як, наприклад, торгові марки, патенти, авторські права, права на видобуток корисних копалин та інші.

Розглянемо сальдо рахунку операцій з капіталом Італії та Іспанії на рис. 2.8.

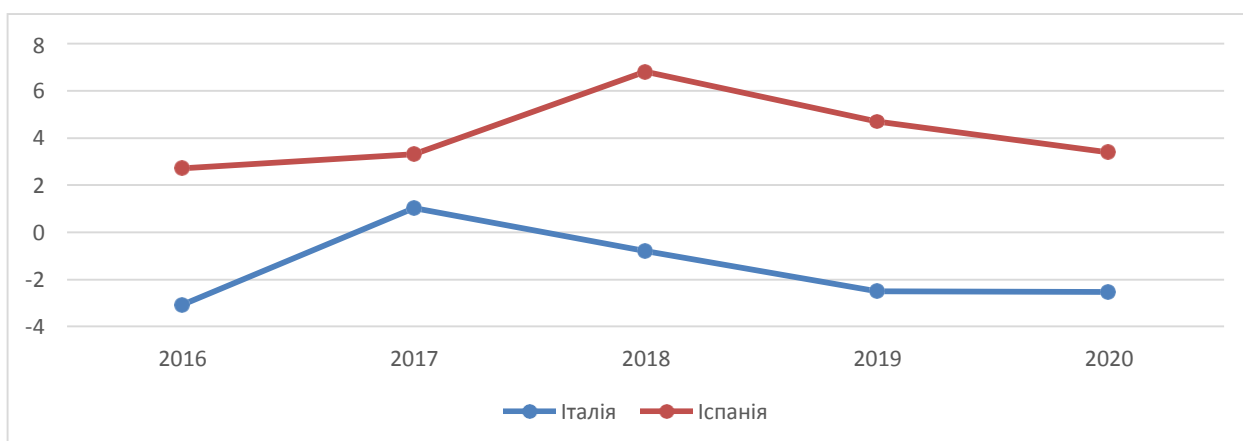

Рис. 2.8 Баланс операцій з капіталом Італії та Іспанії. (млрд. дол. США)
Джерело: складено автором на основі [22, 23].

Аналізуючи графік 2.8, можемо прийти до висновку, що в Італії динаміка цього показника має хвилеподібний характер. Цей показник охоплює перш за все капітальні трансферти, до яких відносять прощення боргів, майно і грошові кошти мігрантів, а також безоплатну передачу власності на основні фонди (наприклад, побудовані за кордоном і безоплатно передані нерезидентам об'єкти). Також в країні цей показник має від'ємний знак на всьому проміжку часу (окрім 2017 року), тобто спостерігається чистий відтік капіталу з країни, це означає, що витрати на придбання активів за кордоном перевищують доходи від продажу активів резидентів за кордоном.

Щодо Іспанії ми можемо помітити, що показник починаючи з 2016-2018 рр. мав тенденцію до росту, але з 2019-2020 рр. показник знизився. На всьому проміжку часу, показник мав додатне значення, тобто доходи від продажу активів резидентів за кордоном перевищують витрати на придбання активів за кордоном.

2.2. Особливості формування фінансових рахунків Італії та Іспанії

Фінансовий рахунок є останнім в послідовності базових національних рахунків і містить операції з фінансовими активами і зобов'язаннями, які здійснюються між інституційними одиницями. Фінансовий рахунок включає операції по прямому і портфельному інвестуванню.

Розглянемо динаміку фінансового рахунку Італії та Іспанії за період 2016- 2020 рр. (див. рис. 2.9)

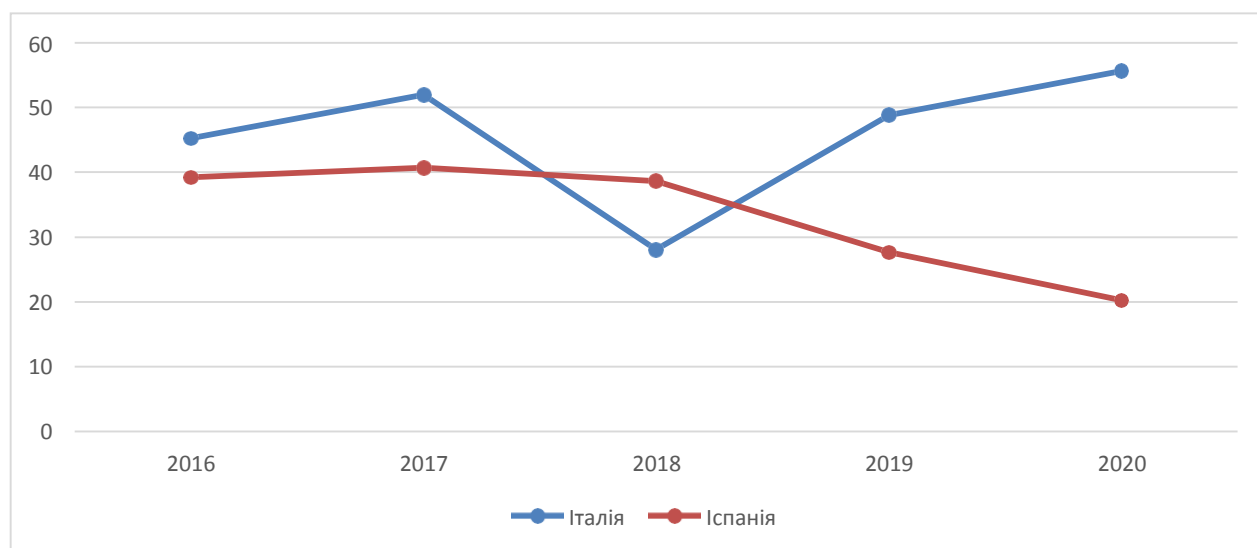

Рис. 2.9 Динаміка фінансового рахунку Італії та Іспанії. (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [24, 25].

Аналізуючи графік 2.9 можемо прийти до висновку, що в Італії цей показник за період 2016-2019 рр. мав різке зменшення у 2018 році та склав 28,06 млрд. дол. США. А в 2019 році цей показник склав 48,77 млрд. дол. США. На графіку можемо помітити, різкий ріст починаючи з 2018 року, тобто зменшення іноземних активів резидентів або збільшення їх іноземних

зобов'язань в результаті операцій.

Аналізуючи динаміку фінансового рахунку Іспанії можемо помітити, що починаючи з 2017-2020 рр. цей показник знизився та склав 20,33 млрд. дол. США.

Порівняємо сальдо прямих інвестицій Італії та Іспанії за період 2016-2020 рр. (див. рис. 2.10)

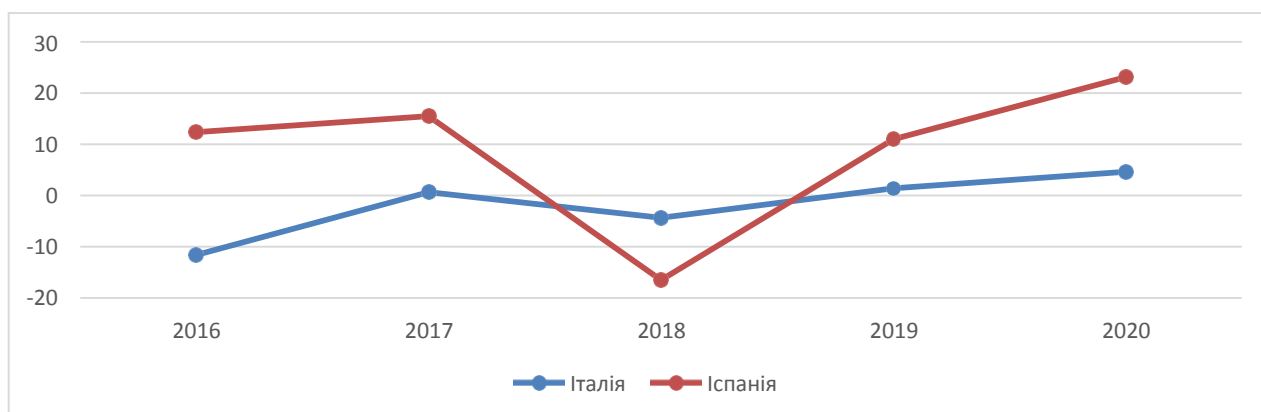

Рис. 2.10 Динаміка прямих інвестицій Італії та Іспанії. (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [26, 27].

Порівнюючи динаміку прямих інвестицій Італії та Іспанії можемо помітити, що в Італії за період 2016-2020 рр. цей показник був позитивним (окрім 2016, 2018 рр). На 2019 рік активи прямих інвестицій склали 32,66 млрд. дол. США, а пасиви 31,19 млрд. дол. США. Баланс прямих інвестицій за весь період 2016-2020 років був не стабільний. Найбільший обсяг накопичених прямих іноземних інвестицій Італії спрямований на розвиток текстильної промисловості (11% від сукупного обсягу накопичених інвестицій в економіці Італії). Цей факт пояснюється тим, що саме текстильна галузь є однією з найбільш розвинених та прибуткових в Італії.

Також спостерігається інтерес іноземних інвесторів до сфери фінансових послуг Італії (інвестиції в неї складають 10% від загального обсягу ПІ). Найменший обсяг прямих накопичених іноземних інвестицій спостерігається в страховому секторі та енергетиці.

Аналізуючи географічну структуру інвестицій в Італії, слід відзначити, що переважна їх частка припадає на країни Європейського Союзу. Це пояснюється наявністю тісних взаємозв'язків між країнами Співтовариства та спрямованістю інвестування на розвиток національних економік країн- членів ЄС. В цілому на країни ЄС припадає 43% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій та більше 60% прямих зарубіжних інвестицій. Найбільший взаємний обсяг прямих накопичених інвестицій спостерігається між Італією та Німеччиною. Крім того, активні взаємні інвестиційні процеси спостерігаються між Італією та такими країнами як: Франція, Іспанія, Великобританія, Нідерланди.

В Іспанії сальдо прямих інвестицій було позитивне майже на всьому проміжку часу. Також ми можемо помітити, що починаючи з 2018 - 2020 рр. сальдо прямих інвестицій збільшилось, та склало 23,13 млрд. дол. США.

Розглянемо динаміку портфельних інвестицій Італії та Іспанії за період 2016-2020 рр. (див. рис. 2.11)

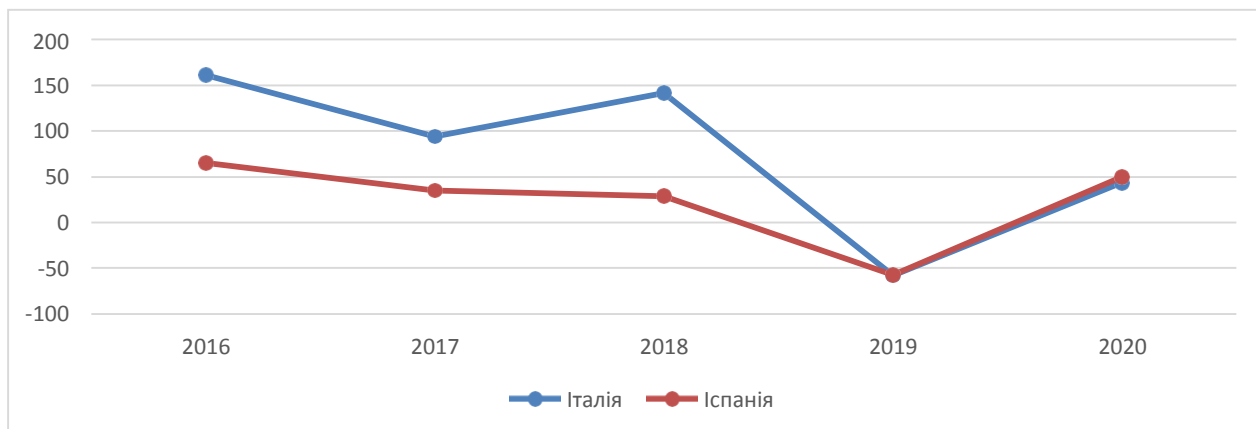

Рис. 2.11 Динаміка портфельних інвестицій Італії та Іспанії. (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [28, 29].

Аналізуючи портфельні інвестиції Італії та Іспанії, можемо прийти до висновку, що в Італії за період 2016 - 2020 рр. активи портфельних інвестицій мали позитивний показник.. Щодо пасивів, цей показник не був стабільним весь період і на 2020 рік стрімко зменшився, і становив -17,96

млрд. дол. США. Весь період, крім 2019 року, сальдо портфельних інвестицій було позитивним, що означає, що нерезиденти Італії закупляли боргові цінні папери, акції тощо, для отримання прибутку.

В Іспанії динаміка портфельних інвестицій починаючи з 2016 - 2019 рр. різко знизилась та у 2020 році мала тенденцію до росту та становила 49,8 млрд. дол. США. Динаміка в Іспанії цього показника нестабільна. Активи різко скоротились починаючи з 2017 - 2019 рр. . Пасиви також мали нестабільний характер, починаючи з 2019 - 2020 різко скоротились.

Розглянемо динаміку інших інвестицій Італії та Іспанії за період 2016-2020рр. (див. Рис. 2.12)

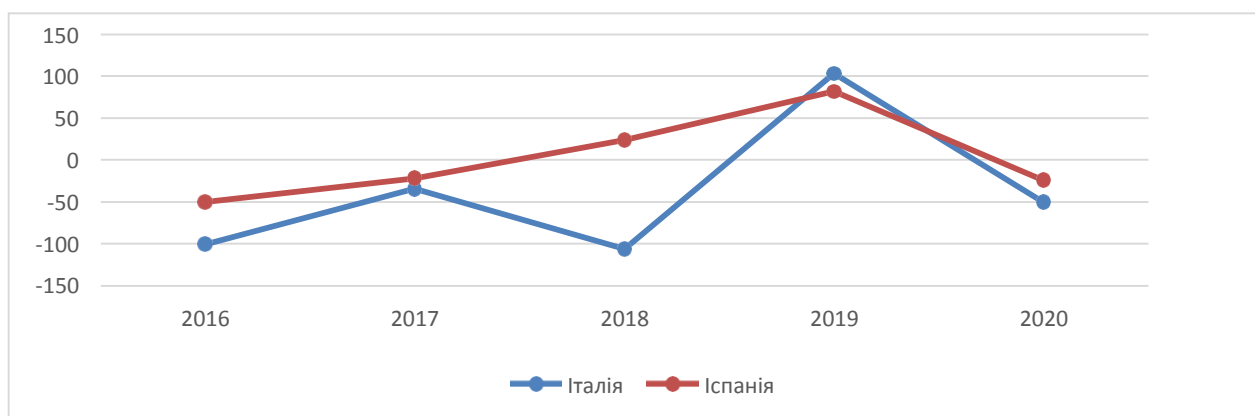

Рис. 2.12 Динаміка інших інвестицій Італії та Іспанії. (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [24, 25].

Розглядаючи інші інвестиції можемо помітити, що в Італії за період 2016- 2020 років активи інших інвестицій за весь період були позитивними та у 2020 році склали 18,72 млрд. дол. США. Пасиви інших інвестицій в 2019 році були від'ємними. Порівнюючи 2019 та 2020 роки, можна зробити висновок, що кількість готівкової валюти поза банками зменшувалася. Динаміка інших інвестицій була за весь період нестабільною, та з 2019-2020 рр. різко скоротилась.

В Іспанії динаміка інших інвестицій була нестабільна, в 2016, 2017 рр. та в 2020 році показник був від'ємним. Активи починаючи з 2019 - 2020 рр. різко скоротились. Пасиви з 2018 - 2019 рр. мали різке зниження, майже на 40 млрд дол. США. Далі з 2019-2020 рр. різко зросли та склали 60,2 млрд.

дол.США.

Розглянемо резервні активи Італії та Іспанії за період 2016-2020 рр. на графіку 2.13

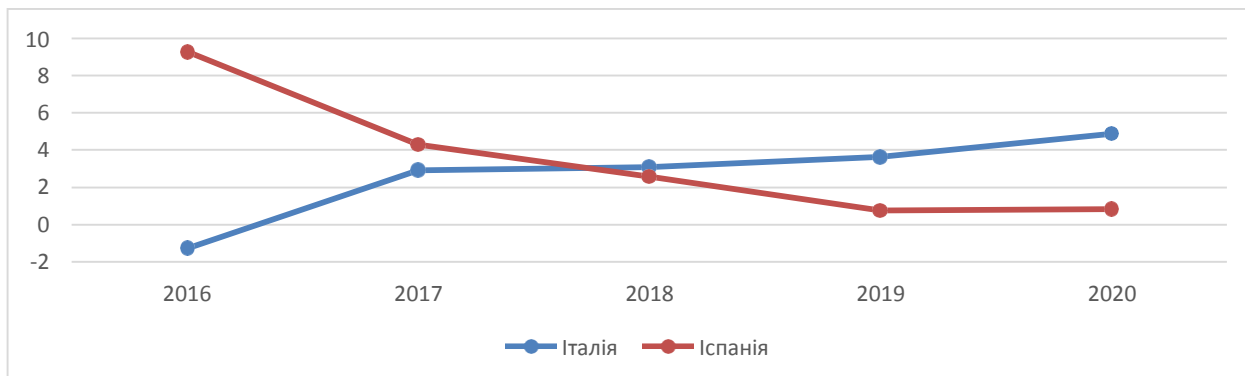

Рис. 2.13 Динаміка резервних активів Італії та Іспанії. (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [24, 25].

Резерви являють собою високоліквідні фінансові активи, що знаходяться в розпорядженні Центрального банку Італії та Іспанії використовуються для фінансування дефіциту платіжного балансу.

В Італії в період з 2016 - 2019 рр., резерви стрімко зросли та на 2019 рік становили 3,64 млрд. дол. США. Пандемія COVID-19 відзначилась на резервах країни, але у 2020 році резервні активи збільшились та становили 4,87 млрд. дол. США.

В Іспанії ситуація інакша в період з 2016 - 2019 року активи різко скоротились та складала - 2,47 млрд. дол. США, а в 2020 р. ми помічаємо невелике зростання цього показника. Іспанія постраждала в результаті пандемії сильніше, ніж більшість країн Європи, як в плані захворюваності, так і в плані економіки. Економіка Іспанії в значній мірі залежить від туристичного сектора, який фактично виявився паралізованим через пандемію. Крім того, в економіці переважає малий бізнес, якому часто просто не вистачає ресурсів, щоб вижити в умовах різкого спаду, відзначають експерти.

2.3. Моделювання та результат операцій «Carry Trade» з державними облігаціями Італії та Іспанії

У цьому розділі, буде досліджуватися вплив макроекономічних показників на одну зі статей платіжного балансу Італії та Іспанії за допомогою побудовання регресійної моделі в SPSS.

Для побудовання моделі були використанні наступні показники: експорт товарів (EX), валютний курс (e), ВВП (y) та рівень цін (p) Італії та Іспанії за період 2000-2020 рр. У табл. 2.5 наведена модель регресійного аналізу.

Модель буде мати вигляд: $Ex = \beta_1 * e + \beta_2 * y + \beta_3 * p$

Таблиця 2.5.

Регресійна модель впливу макроекономічних показників на експорт товарів Італії

Модель	Не стандарт. Коефіц.		Стандарт. Коефіц.	Т	Помилка
	В	Стандарт. похибка	Бета		
1 (Константа)	-596,62	148,197		-4,026	0,001
e	360,251	87,475	0,526	4,118	0,001
y	0,368	0,036	1,313	10,157	0
p	1,57	8,151	0,016	0,193	0,85

Джерело: складено автором на основі даних [9-11].

За допомогою стандартизованого бета коефіцієнта можна визначати, які чинники мають найбільший вплив на залежну змінну (EX). Їх абсолютне значення показує, чи є вплив на залежну змінну. За даними у таблиці, можемо прийти до висновку, що найбільший вплив на експорт товарів Італії має коефіцієнт у – ВВП. Це означає, що при збільшенні показника ВВП на одне стандартне відхилення експорт товарів Італії буде також збільшуватися на 1,313 стандартних відхилень. Також, як ми бачимо у таблиці, що найменший вплив має валютний курс (E). При його збільшенні на одне стандартне відхилення, експорт товарів збільшиться на 0,526 стандартних

відхилень. Щодо рівня цін (p) , то цей показник не має вплив на залежну змінну.

Емпірична модель:

$$EX = 0,526 e + 1,313 y + 0,016 (p)$$

(-4,026***) (4,118***) (10,157***) (0,193)

Адекватність моделі показана:

1) Три коефіцієнти зі значимістю 1% (***) та один який не значимий .

2) $R^2 = 0,963$ (96%) - це означає, що ВВП та валютний курс пояснюють експорт товарів (залежну змінну E_x) - на 96 %.

3) $F = 67,21$

Далі розглянемо регресійну модель впливу макроекономічних показників на експорт товарів Іспанії (див. Табл. 2.6)

Таблиця 2.6.

Регресійна модель впливу макроекономічних показників на експорт товарів Іспанії

Модель	Не стандарт. Коефіц.		Стандарт. Коефіц.	Т	Помилка
	В	Стандарт. похибка	Бета		
1 (Константа)	-227,298	119,446		-1,903	0,075
e	188,185	78,734	0,375	2,39	0,029
y	0,265	0,042	1,062	6,354	0
p	-6,169	6,041	-0,124	-1,021	0,322

Джерело: складено автором на основі [9-11].

Аналізуючи данні і таблиці 2.6, можемо прийти до висновку, що найбільший вплив на експорт товарів Іспанії має - (y) ВВП, тобто при збільшенні показника ВВП на одне стандартне відхилення експорт товарів Іспанії буде також збільшуватися на 1,062 стандартних відхилень. Також, як можемо помітити у таблиці, що найменший вплив на експорт товарів має валютний курс (E). При його збільшенні на одне стандартне відхилення,

експорт товарів збільшиться на 0,375 стандартних відхилень. А останній показник, тобто - рівень цін (p) , не має значимого впливу на експорт товарів Іспанії.

Емпірична модель:

$$EX = 0,375 e + 1,062 y - 0,124 (p)$$

$$(-1,903 *) (2,390 **) (6,354* **) (-1,021)$$

Адекватність моделі показана:

- 1) Один коефіцієнт зі значимістю 1% (***), один зі значимістю 5% (**), та один який має значимість 10% (*), також один який не значимий
- 2) $R^2 = 0,914$ (91%) - це означає, що ВВП та валютний курс пояснюють експорт товарів (залежну змінну E_x) - на 91 %.
- 3) $F = 26,931$

Отже якщо аналізувати регресійну модель впливу макроекономічних показників на експорт товарів Іспанії та Італії, можемо прийти до висновку, що обидві країні дуже схожі, тобто на експорт товарів в Італії та Іспанії найбільший вплив має ВВП, та найменший вплив - валютний курс. Також в обох країнах показник рівня цін не має значимого вплив на експорт товарів.

Carry trade - одна з найпопулярніших торгових стратегій на ринку валют. Угода carry trade являє собою не що інше, як покупку високоприбуткової валюти і продаж низкододовної.

Іншими словами, це покупка високоприбуткової валюти або номінованих в ній боргових паперів за валюту з низькою вартістю запозичення. Як правило, керрі трейд використовує різницю між невеликим рівнем інфляції в розвинених країнах і більш високим - в країнах, що розвиваються. Стратегія активно застосовується в трейдингу з 80-х років ХХ століття. Такі операції ще називають процентним арбітражем, метою якого є отримання прибутку на валютному ринку за рахунок різниці в процентних ставках.

Для проведення аналізу операцій Carry Trade використаємо валютний курс Італії та Іспанії, за станом на 10.04.20 (див. табл. 2.7)

Таблиця 2.7

Валютний курс USD/EUR

Показник/рік	USD/EUR
10.04.20	0,93
10.04.21	0,84

Джерело: складено автором на основі даних [30, 31].

Також для цієї операції потребуються показники відсоткової ставки займу та доходності по облігаціях внутрішніх державних позик за такий же період.

Таблиця 2.8

Відсоткова ставка займу і доходність ОВДП Італії та Іспанії

Країна	Відсоткова ставка займу, %	ОВДП, %
Італія	0	- 0,56
Іспанія	0	0,54

Джерело: складено автором на основі даних [35, 36].

Проведемо наступну операцію. По перше, беремо кредит на 1 000 000 дол. США під 0% в Італії. Далі обмінюємо на євро за даними за 2020 рік: $1\ 000\ 000 \times 0,93 = 930\ 000$ євро. Далі інвестуємо цю суму у державні облігації Іспанії, доходність яких 0,54 % . Через рік продаємо ОВДП та отримуємо доходність 0,54 % тобто $930\ 000 \times 0,0054 + 930\ 000 = 980\ 220$. Далі ми маємо обміняти євро на долар США по курсу 0,84 (2021 рік): $980\ 220 / 0,84 = 1\ 169\ 28$ дол. США. Після цього повертаємо позичені гроші в Італію разом із відсотком та отримуємо: $1\ 169\ 28 - (1\ 000\ 000 + (1\ 000\ 000 \times 0)) = 169\ 28$ дол. США. Таким чином інвестор отримує прибуток у розмірі 169 28 дол. США. Однак, слід зазначити, що цей прибуток, перш за все, інвестор отримує завдяки зміцненню курсу євро до долару.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ІСПАНІЇ ТА ІТАЛІЇ З УКРАЇНОЮ

Одним із найбільш надійних та стабільних економічних партнерів України в Європейському Союзі є Італія, яка за обсягами товарообігу входить до першої п'ятірки країн-партнерів України, а за обсягом послуг займає третє місце. Зовнішньоторговельний оборот між країнами у 90-х роках становив у середньому 700 млн. доларів. При цьому Україна мала позитивне сальдо торгівлі.

Пошвавлення торгово-економічного співробітництва з Італією на початку нового тисячоліття характеризує зростання обсягів експорту та імпорту товарів: у 2005 р. за цими показниками Італія серед європейських країн посідала друге місце після Німеччини. Товарообіг між країнами перевищив 2,4 млрд. доларів.

Розвитку економічних відносин між країнами сприяють міжнародні торговельні організації, такі як Торгово-промислова палата Італії в Україні. Метою організації є підтримка процесу інтернаціоналізації українських та італійських підприємств, сприяння збільшенню товарообігу між Італією та Україною.

Розглянемо динаміку експорту та імпорту товарів між Україною та Італією за період 2016 - 2020 рр. у млн. дол. США (рис. 3.1)

Головні статті експорту в Італію – рослинні продукти харчування та походження (посівне насіння, шрот із насіння олійних культур, борошно, рослини й насіння для парфумерної промисловості), перероблена продукція харчової промисловості (тверді відходи від рослинних жирів), різноманітні мінеральні продукти (глини, цирконієві, руди і концентрати ніобієві), шкіряна сировина, текстиль і текстильні вироби, товари для широкого вжитку.

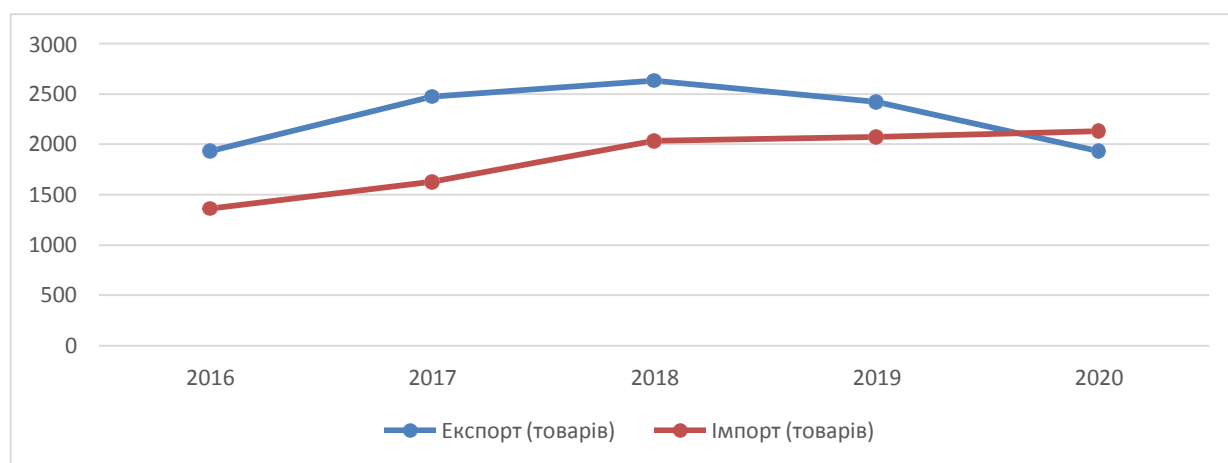

Рис. 3.1 Динаміка експорту та імпорту товарів між Україною та Італією (млн. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [37].

Аналізуючи рис. 3.1 можемо прийти до висновку, що динаміка експорту починаючи з 2016-2018 рр. мала тенденцію до росту та у 2018 р. склала 2418,9 млн. дол. США, але з 2019-2020 ми спостерігаємо різке зниження цього показника.

Скорочення торгівлі відбулось здебільшого, через зменшення обсягів експорту з України до Італії як сировинних товарів, так і товарів, які суттєво постраждали під час обмежень, що виникли для запобігання поширенню вірусу COVID-19, в саме – чорні метали (- 26% на 330 млн. дол. США з 1263 до 933 млн. дол. США), зернові культури (- 44% на 123 млн. дол. США з 282,8 до 159,9 млн. дол. США), глини (-29,4% на 23,7 млн. дол. США з 80,9 до 57,1 млн. дол. США), шкури (- 35,7% на 10,65 млн. дол. США з 30 до 19 млн. дол. США).

Щодо динаміки імпорту товарів, можемо сказати, що об'єм імпорту за період 2016-2020 рр. стабільно зростав та у 2020 році склав 2127,48 млн. дол. США.

Імпорт з Італії в Україну такий: деревина й вироби з неї, шкіра натуральна і штучна, текстильні вироби, продукція з чорних металів (вироби для кухні), устаткування та машини, морозильні камери, холодильники, посудомийні машини, центрифуги, установки й доїльні апарати, машини для

очищення насіння, устаткування для переробки молока, верстати для обробки деревини, друкарське устаткування).

Розглянемо динаміку експорту та імпорту послуг між Італією та Україною за 2016-2020 рр. (див. рис. 3.2)

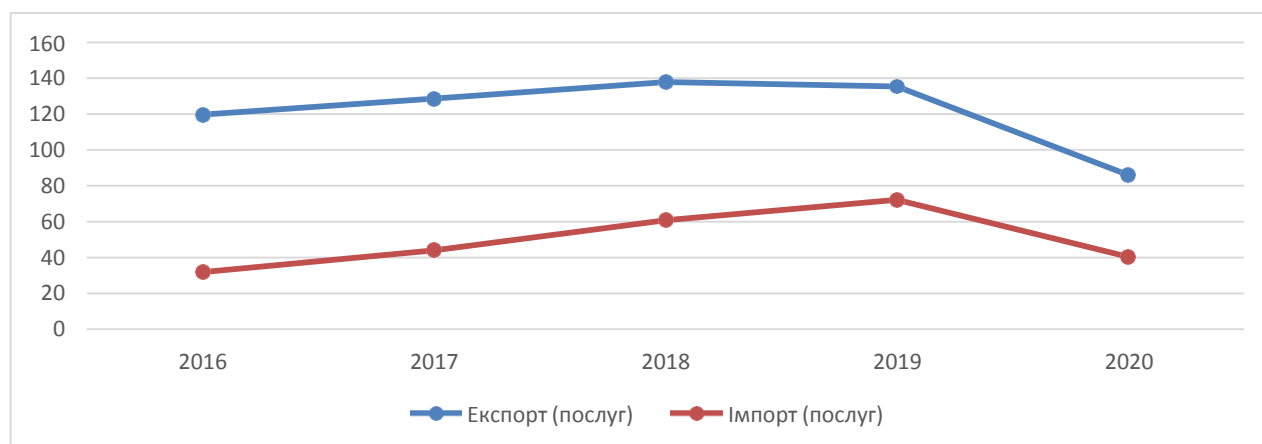

Рис. 3.2 Динаміка експорту та імпорту послуг між Італією та Україною за 2016-2020 рр. (млн. дол. США).

Джерело: складено автором на основі [38].

Аналізуючи графік 3.2. Можемо прийти до висновку, що динаміка експорту послуг між Італією та Україною за період 2016-2018 рр. мала тенденцію до росту та у 2018 році склала 135,36 млн. дол. США. Починаючи з 2018-2020 рр. показник різко скоротився та у 2020 році склав 86,15 млн. дол. США.

Основними статтями експорту послуг з України до Італії є: транспортні послуги – 39,79%; послуги в сфері телекомунікацій, інформаційні послуги та комп'ютерні – 22%; послуги з переробки матеріальних ресурсів – 22%; ділові послуги – 13%; послуги, пов'язані з подорожами – 1% [39].

Щодо імпорту послуг між цими країнами, можемо сказати що динаміка цього показника з 2016-2019 рр. зростає та у 2019 році склала 72,16 млн. дол. США. У 2020 році помічаємо різке зниження імпорту послуг.

У зальному обсязі імпорту італійських послуг до України найбільшу питому вагу мали наступні:

- послуги, пов'язані з подорожами – 29% та транспортні послуги – 27,1%;
- ділові послуги – 13%;
- послуги в сфері телекомунікацій, інформаційні та комп'ютерні послуги – 9%;
- послуги з ремонту та технічного обслуговування – 5%; послуги з будівництва – 4,8%;
- державні та урядові послуги – 4,0%;
- роялті й інші послуги, які пов'язані з використанням не власної інтелектуальної власності – 3,0%;
- фінансові послуги – 1,4% [39].

Іспанія є одним з провідних торговельно-економічних партнерів України. Країна посідає провідне місце серед країн ЄС та 12 місце серед усіх основних експортних напрямків для українських товарів. Іспанія є найбільш значним в Європі та третім у світі (поступаючись лише Китаю та Єгипту) імпортером українських зернових. За обсягом додатного для України сальдо торгівля з Іспанією займає друге (поступаючись лише Нідерландам) місце серед країн Європи, а у світовій економіці сьоме місце.

Розглянемо динаміку експорту та імпорту товарів між Іспанією та Україною за період 2016-2020 рр. (див. рис. 3.3)

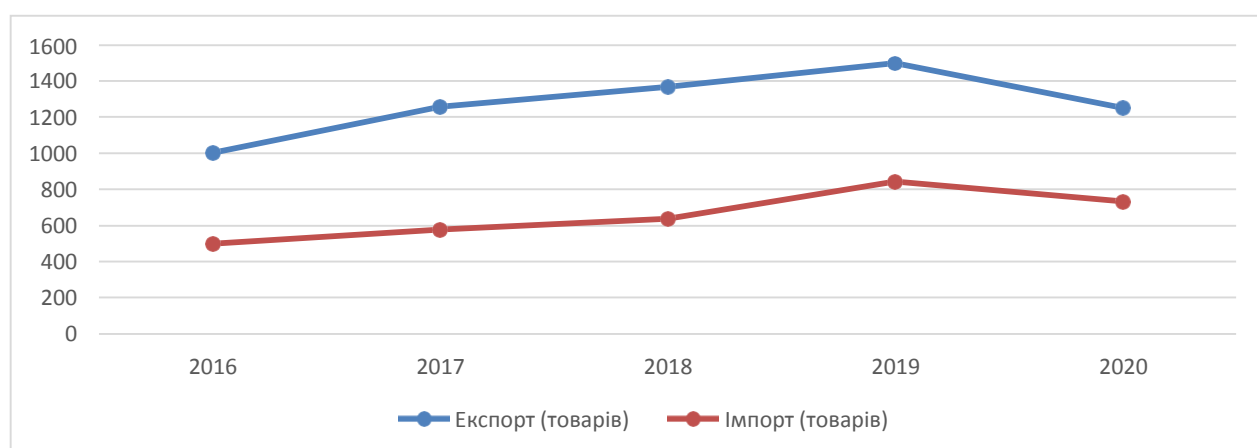

Рис. 3.3 Динаміка експорту та імпорту товарів між Іспанією та Україною за 2016-2020 рр. (млн. дол. США) .

Джерело: складено автором на основі [37].

Аналізуючи рис. 3.3 можемо прийти до висновку, що динаміка експорту товарів в період з 2016-2019 рр. мала тенденцію до росту, але у 2020 році цей показник різко скоротився та склав 1250,23 млн. дол. США.

Частка Іспанії в українському експорті до ЄС становить 6,9%. Найбільшу питому вагу у структурі українського товарного експорту до Іспанії мають зернові культури (42% від загального обсягу експорту). Україна також експортує до Іспанії:

- жири та олію тваринного або рослинного походження – 28% від загального обсягу експорту до країни (зросли на 11% та становили 308 млн. дол. США);
- чорні метали – 7% (зменшилися більш аж на 19% та становили 80 млн. дол. США);
- сіль, сірку, землю та каміння – 4% (зменшились майже на 16% та становили 48 млн. дол. США);
- залишки і відходи харчової промисловості – 4% (зменшились на 20% та становили 43 млн. дол. США);
- руди, шлаки і зола – 2% (зменшилися на 29% та становили 23,4 млн. дол. США).

Аналізуючи динаміку імпорту товарів, можемо сказати, що починаючи з 2016 - 2019 рр. показник зріс, але у 2020 році об'єм імпорту товарів скоротився.

У загальній структурі імпорту з Іспанії домінували поставки: фармацевтичної продукції – 11% (зросли майже на 25% та становили 71 млн. дол. США), різноманітної хімічної продукції – 11% (зменшились на 24 % та становили 69 млн. дол. США); реакторів ядерних, котлів, машин – 7,4% (зменшились майже на 10% та становили 44 млн. дол. США); засобів наземного транспорту крім залізничного – 6,8% (зменшились на 8,7% та склали 44 млн. дол. США); їстівних плодів та горіхів (зросли на 1,75% та склали 34 млн. дол. США).

Розглянемо динаміку імпорту та експорту послуг між Іспанією та

Україною (див. рис. 3.4)

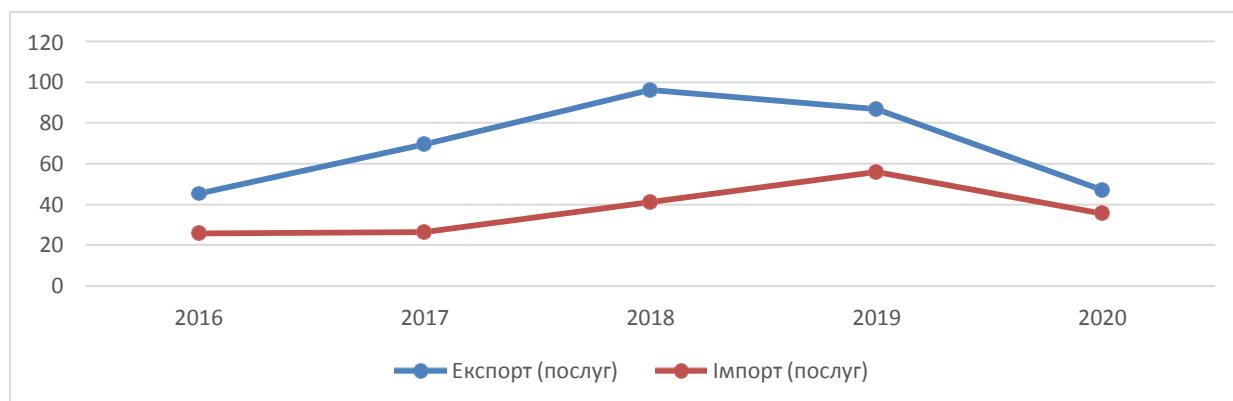

Рис. 3.4 Динаміка експорту та імпорту послуг між Іспанією та Україною за 2016-2020 рр. (млн. дол. США).

Джерело: складено автором на основі [38].

Аналізуючи графік 3.4 можемо прийти до висновку, що динаміка експорту послуг Іспанії з 2016-2018 рр. мала тенденцію до росту, але з 2019-2020 цей показник різко знизився та у 2020 році склав 14,16 млн. дол. США.

Основними статтями українського експорту послуг до Іспанії є: послуги в сфері телекомунікацій, транспортні послуги; ділові послуги; комп'ютерні та інформаційні послуги; послуги, пов'язані з подорожами; роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності [40].

Аналізуючи імпорт послуг, можемо сказати, що цей показник з 2016-2019 мав тенденцію до росту, але у 2020 році різко скоротився та склав 36,65 млн. дол. США.

У зальному обсязі імпорту послуг до України з Іспанії найбільшу частку мають: послуги, які пов'язані з різними подорожами; послуги з транспортування; послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, зокрема роялті; послуги, пов'язані з різноманітною фінансовою діяльністю; ділові послуги у бізнесі; послуги в сфері телекомунікацій, комп'ютерні та різні інформаційні послуги.

Аналізуючи особливості зовнішньоекономічних операцій Італії та Іспанії, можемо прийти до висновку, що Італія та Іспанія мають міцні економічні відносини з Україною, Розглядаючи рис 3.1 та рис. 3.2. можемо

помітити, що експортно-імпортні потоки між Італією та Іспанією з Україною мають розвинений характер. Також щорічно, долю товарних потоків складають ті ж самі продукти з незначними кон'юнктурними коливаннями. Саме ця стабільність основних позицій структури двосторонньої торгівлі гарантують зростання двосторонньої торгівлі між цими країнами з Україною і в майбутньому.

Загальний обсяг товарообігу між Італією та Україною у 2018 році становив 4,6 млрд. доларів США [38]. Станом на 1 жовтня 2019 року обсяг прямих інвестицій з Італії в економіку України становив 251,0 млн. дол. США, що становить 0,7% від загального обсягу іноземних інвестицій в Україну [39].

Згідно з останніми даними Державної служби статистики України, опублікованими за 11 місяців 2020 р. обсяг двосторонньої торгівлі товарами скоротився на 15,7% та становить 1746 млн. дол. США, де експорт склав 1 091 млн. дол. США та скоротився майже на 16%, а імпорт скоротився на 15% та склав 656 млн. дол. США, позитивне сальдо для України – 435 млн. дол. США [38].

Незважаючи на низькі показники розвитку італійської економіки, ця країна як вже згадувалось, на протязі останніх років залишається одним з провідних партнерів України в сфері торговельно-економічного співробітництва серед країн Західної Європи та світу.

ВИСНОВКИ

За результатами аналізу теоретичних основ платіжного балансу, можна виділити частку національної економіки в світовій (частку експорту та імпорту, умови торгівлі, співвідношення експортних та імпортних цін, місце в русі капіталу і ін.), ступінь участі країни в міжнародній економіці та національну платоспроможність, що позначається на внутрішньому економічному становищі, обмінному курсі національної валюти і відсоткових ставках в країні.

Аналізуючи наукові статті щодо платіжного балансу Італії та Іспанії, можемо зазначити те, що чистий обсяг кредитування Іспанії в 2019 році, знизився, це пояснюється скороченням профіцит рахунку операцій з капіталом в результаті скорочення коштів з ЄС, стагнацією надходжень від туризму у відсотках від ВВП і розширення дефіциту на не енергетичні товари. Також те, що за останні 5 років помічається скорочення негативної чистої міжнародної інвестиційної позиції..

Щодо Італії можемо вважати те, що використовуючи модель SCA, автори прийшли до висновку, що Італія зростала повільніше, ніж її потенціал через обмеження пропозиції. Також показано, що політика, спрямована на підвищення зовнішньої конкурентоспроможності та зниження витрат на фінансування економіки, є ефективною стратегією досягнення більш високого зростання.

Розглядаючи основні статі платіжного балансу Італії та Іспанії, можемо прийти до висновку, що обидві країни мають позитивне сальдо рахунку поточних операцій. Аналізуючи торговий баланс, можна зробити висновок, що в Італії торговий баланс за 2015-2020 роки залишається позитивним, що свідчить про те, що в грошовому еквіваленті товарів за кордон було відправлено більше, ніж отримано з інших країн.

В Іспанії торговий баланс за весь проміжок часу має від'ємний знак, тобто імпорт товарів перевищує експорт. Негативне сальдо торгового балансу частково компенсується доходами від туризму. Дефіцит торгового балансу пояснюється в першу чергу до несприятливих факторів на зовнішніх ринках, подальше ослаблення динаміки іспанського експорту, що пов'язано з ослабленням конкурентоспроможності продукції іспанського на світових ринках, в значній мірі викликано промисловим розвитком .

Аналізуючи баланс послуг Італії та Іспанії, можемо прийти до висновку, що в Італії динаміка балансу послуг за період 2016-2019 рр. була стабільно від'ємною, що свідчить про те, більшість людей користувалися імпортними послугами, аніж послугами в Італії. В Іспанії динаміка послуг має тенденцію до стабільного росту починаючи з 2016-2018 рр., але з 2019 - 2020 рр. цей показник знизився, що не є дивним, оскільки саме в цей період в Іспанії зростає кількість хворих на COVID-19.

Аналізуючи первинні и вторинні доходи, можемо визначити, що в Італії та Іспанії за весь досліджуваний період цей показник залишається позитивним, що свідчить про те, що ці країни отримують більше доходів від нерезидентів країни. Показник вторинних доходів Італії та Іспанії за весь час мав від'ємний знак, тобто, це означає чисту виплату доходів і передачу поточних трансфертів нерезидентам цих країн.

Баланс капіталу Італії на всьому проміжку часу (окрім 2017 року) мав від'ємний знак, це означає, що витрати на придбання активів за кордоном перевищують доходи від продажу активів резидентів за кордоном. В Іспанії цей показник навпаки мав додатне значення, тобто доходи від продажу активів резидентів за кордоном перевищують витрати на придбання активів за кордоном.

Резервні активи Італії до 2020 року стрімко росли. В Іспанії ситуація інакша в період з 2016 - 2019 рр. активи різко скоротились, а в 2020 р. помітно невелике зростання цього показника.

Отже, якщо аналізувати регресійну модель впливу макроекономічних показників на експорт товарів Іспанії та Італії, можемо прийти до висновку, що обидві країни дуже схожі, тобто на експорт товарів в Італії та Іспанії найбільший вплив має ВВП, та найменший вплив - валютний курс.

Також в обох країнах показник рівня цін не має значимого впливу на експорт товарів.

Провівши аналіз операцій Carry Trade, вдалось з'ясувати, що Іспанія є більш привабливою країною для придбання державних облігацій: інвестиція у розмірі 1 млн. дол. США може принести прибуток у розмірі 116 тис. дол. США, але лише у випадку, якщо курс євро буде змінюватись в приємному для інвесторів напрямку.

Аналізуючи особливості зовнішньоекономічних операцій Італії та Іспанії, можемо прийти до висновку, що Італія та Іспанія мають міцні економічні відносини з Україною, також можемо помітити, що експортно-імпортні потоки між Італією та Іспанією з Україною мають розвинений характер. Щорічно, велику частку товарних потоків складають ті ж самі продукти з незначними кон'юнктурними коливаннями. Саме ця стабільність основних позицій структури двосторонньої торгівлі гарантує зростання двосторонньої торгівлі між Італією та Іспанією з Україною і в майбутньому при незмінному курсі України на євроінтеграцію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петрашко Л. П, Міжнародні фінанси: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч.дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 221 с.
2. Козак Л.С., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна Федорук О.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, України, платіжний баланс як важливий інструмент узагальнюючої оцінки стану національної економіки.
3. Pablo G. Bortz, Fernando Toledo “A Gathering of Storms: The Impact of COVID-19 Pandemic on the Balance of Payments of Emerging Markets and Developing Economics (EMDEs)” (2020) . [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/08911916.2020.1857586?needAccess=true>
4. Robert Flood, Jagdeep Bhandari “Speculative attacks and models of balance of payments crises” (1992). [Електронний ресурс]. Режим доступу:
https://www.nber.org/system/files/working_papers/w3919/w3919.pdf
5. Alves, Pana and Lopez Espinosa, The Balance of Payments and International Investment Position of Spain in 2019 (2020). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ssrn.com/abstract=3629043>
6. Paula Gutiérrez-Portilla, Adolfo Maza, María Hierro, Foreign direct investment in the Spanish regions: What are the influencing factors? (2016). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/74338608.pdf>
7. Giacomo and Magnani, Maurizio, Remittances of Foreign Workers in Italy: An Estimation of Invisible Flows of the ‘Informal Channel (2016). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ssrn.com/abstract=2844749>
8. Elias Soukiazis, Pedro André Cerqueira, Micaela Antunes, Explaining Italy's economic growth: A balance-of-payments approach with internal and external imbalances and non-neutral relative prices (2014). [Електронний ресурс].

Режим доступа:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0264999314001497>

9. International Monetary Fund: Balance of payments. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>
10. Italy, BOP Analytic Presentation. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
11. Spain, BOP Analytic Presentation. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
12. Italy, Current Account. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
13. Spain, Current Account. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
14. Italy, Trade Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
15. Spain, Trade Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
16. Italy, Balance of Service. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
17. Spain, Balance of Service. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>

18. Italy, Primary Income Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
19. Spain, Primary Income Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
20. Spain, Secondary Income Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
21. Italy, Secondary Income Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
22. Spain, Capital Account. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
23. Italy, Capital Account. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
24. Italy, Financial Account. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
25. Spain, Financial Account. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
26. Italy, Foreign Direct Investments. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
27. Spain, Foreign Direct Investments. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>

28. Italy, Portfolio Investments. International Monetary Fund. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
29. Spain, Portfolio Investments. International Monetary Fund. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
30. Офіційний сайт Національного банку Італії. [Електронний ресурс].
- Режим доступу:
<https://www.bancaditalia.it/homepage/index.html?com.dotmarketing.htmlpage.language=1>
31. Офіційний сайт Національного банку Іспанії. [Електронний ресурс].
- Режим доступу: <https://www.bde.es/bde/en/>
32. World Bank. GDP (current US\$). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>.
33. World Bank. Inflation, consumer prices (annual %). [Електронний ресурс] –
Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>.
34. База Economist Intelligence Unit. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<https://drive.google.com/open?id=1Usf9L3J2NElO0gSTwraOo4DNAOaNiOVM>
М.
35. Відсоткові ставки по кредитах Італії та Іспанії. [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <https://tradingeconomics.com/country-list/lending-rate>.
36. Дохідність облігацій Італії та Іспанії [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: <https://www.investing.com/rates-bonds/world-government-bonds>.
37. Географічна структура зовнішньої торгівлі України товарами. [Електронний ресурс] Режим доступу:
http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/ztt/ztt_u/arh_ztt2020.html.
38. Географічна структура зовнішньої торгівлі України послугами.[Електронний ресурс] – Режим

доступу:

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/ztt/ztt_u/arh_ztt2020.html.

39. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Італією
[Електронний ресурс] – Режим доступу :
<http://italy.old.mfa.gov.ua/ua/ukraine-it/trade>
40. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Іспанією
[Електронний ресурс] – Режим доступу
:<https://spain.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/170-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-ispanijeju/torgivlya-ta-investici>

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради ФМВПС
протокол №3 від 28.11.2018 р.

РОЗПИСКА

Я, Косой Ернест Павлович, підтверджую, що моя дипломна робота за темою: «Трансформація платіжних балансів Італії та Іспанії в умовах євроінтеграції» повністю відповідає всім вимогам академічної доброчесності, не містить в собі плагіату, а електронна версія роботи, яка додається на диску, є тотожною її паперовому варіанту.

2.06.2021 р.

(дата)

(підпис)